

Sygn. akt III A Ua 393/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Kazimierz Josiak
Sędziowie:	SSA Irena Różańska-Dorosz SSO del. Ireneusz Lejczak (spr.)
Protokolant:	Adrianna Szymanowska

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

przy udziale zainteresowanej Wyższej Szkoły (...) we W.

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji J. S.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

we Wrocławiu

z dnia 7 grudnia 2011 r. sygn. akt VIII U 1328/11

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Decyzją z 15.07.2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. stwierdził, że prawidłowa podstawa wymiaru składek dla J. S. na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z tytułu wykonywania umowy o pracę na rzecz płatnika Wyższej Szkoły (...) we W. wynosiła w maju 2002 r. 10 358 zł. W uzasadnieniu decyzji wskazał, że przekroczenie rocznego limitu podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe J. S. nastąpiło w czerwcu 2002 r. Pomimo tego płatnik składek Wyższa Szkoła (...) – kierując się oświadczeniem J. S. z 23.05.2002 r. - ograniczyła podstawę wymiaru składek za maj 2002 r. z kwoty 10 358 zł do kwoty 6 318,06 zł. Wskazał też organ rentowy w

uzasadnieniu tej decyzji, iż za skutki błędnego zawiadomienia powodującego nieopłacenie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe odpowiada ubezpieczony.

W odwołaniu od tej decyzji wnioskodawca J. S. wskazał, że decyzja jest dla niego niezrozumiała. W szczególności nieczytelna dla wnioskodawcy miała być podstawa jego ewentualnej odpowiedzialności majątkowej w sytuacji, gdy składki za rok 2002 został opłacone w należytej wysokości. W piśmie procesowym z 10.10.2011 r. wnioskodawca domagał się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, że sporna podstawa wymiaru wynosi 6 318,06 zł. W uzasadnieniu pisma podniósł, że drugi płatnik składek – Uniwersytet (...) wynagrodzenie za maj 2002 r. zapłacił wnioskodawcy w dniu 1.06.2002 r., co oznaczało, że przekroczenie rocznego limitu podstawy wymiaru składek nastąpiło w maju 2002r., a nie – jak twierdziła strona pozwana w czerwcu 2002 r. Wskazał także, że w przypadku wielu płatników składek ich udział w ustaleniu prawidłowej podstawy wymiaru składki nie musi być proporcjonalny. Zarzucił także błędne zastosowanie przez organ rentowy art. 19 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podnosząc, iż warunkiem jego zastosowania jest skutek w postaci nieopłacenia należnych składek, czego w niniejszej sprawie nie było. W odpowiedzi na odwołanie strona pozwana wniosła o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu decyzji.

Wyrokiem z dnia 7.12.2011 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie. Sąd ten ustalił, że wnioskodawca w 2002r. był zatrudniony na podstawie umów o pracę równoległe w Akademii (...) (obecnie Uniwersytet (...)) we W. oraz w Wyższej Szkole (...) we W.. Wysokość otrzymanego w maju 2002r. przez wnioskodawcę wynagrodzenia od Wyższej Szkoły (...) we W. wynosiła 10 358 zł. Pracodawca ten wskazał jednak podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w wysokości 6 318,06 zł biorąc pod uwagę oświadczenie wnioskodawcy z 23.05.2002 r., iż po otrzymaniu wynagrodzenia w takiej kwocie przekroczy roczną podstawę wymiaru składek. Drugi płatnik Akademia (...) wykazała w maju i w czerwcu 2002r. pełną podstawę wysokości składek wynoszącą 5 577 zł miesięcznie. W dniu 2.06.2002 r. wnioskodawca zwrócił się do Akademii (...) o wstrzymanie opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, co spowodowało wykazywanie przez tego płatnika od lipca 2002 r. podstawy w wysokości 0 zł. Od stycznia do czerwca 2002 r. Akademia (...) wykazała podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w wysokości 38 693,94 zł natomiast Wyższa Szkoła (...) w okresie od stycznia do maja wykazała tę podstawę w kwocie 25 926,06 zł. Przekroczenie rocznej podstawy wymiaru składek u wnioskodawcy nastąpiło w czerwcu 2002 r. Wykazanie przez Akademię (...) pełnej podstawy wymiaru w czerwcu 2002 r. spowodowało nadpłatę tej składki za ten miesiąc o kwotę ustaloną od podstawy wymiaru wynoszącej 4 039,94 zł. Łączna wysokość podstawy wymiaru na ubezpieczenie emerytalne i rentowe wnioskodawcy wynosiła 64 620 zł i odpowiadała obowiązując w tym roku kwocie limitu rocznego podstawy wymiaru składek. Przy tak ustalonym stanie faktycznym uznał sąd I instancji, że wnioskodawca dopiero w czerwcu 2002 r. przekroczył roczny limit podstawy wymiaru składki wynoszący wówczas 64 620 zł - na co wskazywały akta Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Sporne było jedynie to, czy wnioskodawca miał obowiązek opłacania składek w pełnej wysokości w maju 2002 r. pomimo nieprzekroczenia jeszcze w tym miesiącu rocznego limitu podstawy wymiaru. Przytoczył następnie Sąd treść przepisu art. 19 ust. 3, 5 i 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i wyprowadził z nich wniosek, że bez znaczenia był fakt, iż wnioskodawca w czerwcu 2002 r. ustalił podstawę wymiaru u płatnika składek Akademii (...) na ten miesiąc 5577 zł, co utrzymywało limit podstawy wymiaru w danym roku, gdyż nie zachował proporcjonalności, rozliczając kwotę graniczną w miesiącu wcześniejszym. Podniósł także Sąd, że dopuszcza się możliwość by w miesiącu przekroczenia jeden z płatników wykazał podstawę zerową a drugi płatnik kwotę podstawy tej „dopełnieniem” do tej kwoty granicznej. Jednak taka sytuacja nie miała miejsca w niniejszej sprawie, a zatem oddalił odwołanie od zaskarżonej decyzji.

Wyrok ten zaskarżył apelacją w całości wnioskodawca zarzucając mu sprzeczność istotnych ustaleń sądu I instancji z treścią zebranego w sprawie materiału procesowego polegającego na ustaleniu, że miesiącem przekroczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe ubezpieczonego w 2002 r. był miesiąc czerwiec, gdy z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikało, iż był to maj 2002 r. W uzasadnieniu apelacji skarżący podniósł, że wbrew stanowisku Sądu Okręgowego stan faktyczny nie był bezsporny. W szczególności błędnie ustalił Sąd, że wynagrodzenie wypłacone wnioskodawcy na początku czerwca 2002 r. przez Uniwersytet (...) należało włączyć

do podstawy ustalenia składki za czerwiec pomimo tego, iż było to wynagrodzenie należne za maj. Błędnie ustalając tę okoliczność Sąd Okręgowy doszedł do wadliwego wniosku, że w maju 2002r. podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe wnioskodawcy u zainteresowanej Wyższej Szkoły (...) powinna być wykazana w pełnej wysokości, tj. w kwocie 10 358 zł. Podniósł też skarżący wadliwość prezentowanej przez Sąd wykładni art.19 ust. 5 i 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych zasady proporcjonalności zmniejszenia podstawy wymiaru składek przy występowaniu kilku płatników składek. Przy tak uzasadnionych zarzutach domagał się apelujący zmiany zaskarżonego wyroku przez stwierdzenie, że sporna w sprawie podstawa wymiaru składek wynosi 6 318 zł.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Trafnie podniósł apelujący, że sporną pomiędzy stronami okolicznością było to czy przekroczenie limitu rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe wnioskodawcy nastąpiło już w maju 2002 r., czy też – jak twierdziła pozwana miesiąc później. Nie mniej jednak Sąd Okręgowy dokonał w tej kwestii prawidłowych ustaleń i wyprowadził z tych ustaleń trafne wnioski. W myśl art. 19 ust.1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz.U. z 2009r., nr 205, poz. 1585 – zwana dalej s.u.s) maksymalna wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracowników w danym roku kalendarzowym nie może być wyższa od kwoty odpowiadającej trzydziestokrotności prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na dany rok kalendarzowy. Zgodnie natomiast z ust. 3 art. 19 s.u.s do momentu osiągnięcia tego limitu składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oblicza się i przekazuje do Zakładu od podstawy wymiaru ustalonej zgodnie z art. 18. Oznaczało to tym samym zarówno to, że do momentu osiągnięcia maksymalnej wysokości podstawy wymiaru składki płatnik (lub płatnicy) składek zobligowani są do ustalania wysokości składek tylko i wyłącznie w sposób określony w art. 18 s.u.s jak i to, iż ustalenie czy i kiedy nastąpiło przekroczenie tej maksymalnej kwoty następuje z uwzględnieniem zasad opisanych w art. 18 s.u.s. Według art. 18 ust. 1 s.u.s podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracowników stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 i 10, z zastrzeżeniem ust. 1a i 2, ust. 4 pkt 5 i ust. 12 – czyli przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Przepis natomiast art. 12 ust. 1 ustawy z 26.07.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tj. Dz.U. z 2012 r., poz. 361) definiuje przychód ze stosunku pracy jako wszelkiego rodzaju **wypłaty** pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty. Nie mógł w świetle tej definicji powodować wątpliwości wniosek, że przychodem jest świadczenie faktycznie wypłacone, a nie uzyskanie prawa do tego świadczenia. Wobec tego przychód ze stosunku pracy stanowiący podstawę wymiaru składek powstaje w dacie wypłaty wynagrodzenia. Nie miała zatem znaczenia okoliczność za jaki miesiąc wnioskodawca otrzymał w czerwcu 2002 r. wynagrodzenie, gdyż faktycznie wypłacone w czerwcu 2002 r. wynagrodzenia stanowiło przychód za czerwiec 2002 r. W tym miejscu należało również zaznaczyć, że obowiązujący w 2002r. stan prawny odpowiadał treści cytowanych przepisów. Niebudząca wątpliwości dokumentacja pozwanego organu rentowego oparta na raportach miesięcznych płatników składek wykazywała, że do 31.05.2002 r. łączna suma przychodu wnioskodawcy od obu płatników (z tytułu faktycznie wypłaconych wynagrodzeń) wynosiła 63 082,94 zł, czyli była niższa niż obowiązujący w 2002 r. roczny limit podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe wynoszący 64 620 zł. Nie mógł zatem przed dniem 31.05.2002 r. żaden z płatników składek od wynagrodzeń wypłaconych wnioskodawcy dokonać skutecznie ograniczenia podstawy wymiaru bez naruszenia zasad ich ustalania określonych w art. 18 i 19 s.u.s. Wobec tego, że zainteresowany płatnik Wyższa Szkoła (...) we W. wypłacił wnioskodawcy w maju 2002 r. wynagrodzenie w kwocie 10 358 zł, a podstawę wymiaru za ten miesiąc wykazał w kwocie 6 318,06 zł to zaskarżoną decyzję korygującą tę podstawę do wysokości faktycznie otrzymanego wynagrodzenia należało uznać za prawidłową, a tym samym apelację od wyroku sądu I instancji oddalić (art. 385 kpc). Osobną kwestią była podniesiona w odwołaniu, a wywołana treścią uzasadnienia zaskarżonej decyzji, potencjalna odpowiedzialność wnioskodawcy za skutki nieopłacenia należnych składek. W pierwszej kolejności należało wskazać, że zaskarżona decyzja tej kwestii nie dotyczyła i dla ewentualnego ustalenia takiej odpowiedzialności wnioskodawcy niezbędne będzie wydanie odrębnej decyzji określającej zakres tej odpowiedzialności i uzasadnienie faktyczne oraz prawne takiej dyspozycji organu rentowego. Wobec powyższego Sąd Apelacyjny jedynie naprowadza, że obowiązujący do 31.12.2002 r. przepis zawarty w art. 19 ust. 6 i 6a s.u.s obligował ZUS do sprawdzenia wysokości rocznej podstawy wymiaru składek nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia otrzymania miesięcznych raportów miesięcznych lub deklaracji

rozliczeniowej. Ewentualne zatem ustalanie odpowiedzialności wnioskodawcy za skutki błędnego zawiadomienia powodującego nieopłacenie należnych składek nie będzie mogło pominąć rażącego przekroczenia przez organ rentowy 3 miesięcznego terminu na sprawdzenie prawidłowości wysokości rocznej podstawy wymiaru składek.

R.S.